

Ébredő szabadság
(Zala György)

NAGYSZEBEN ÉS VIDÉKE

A nagyszebeni
Magyar Ház
újra a miénk!

KÖZÉLETI KULTURÁLIS LAP
Megjelenését támogatja a **COMMUNITAS Alapítvány**
Alapítva 1902-ben, Nagyszebenben

XXI. évfolyam 90. szám

2020/3

Koronavírus. Átok? Áldás?

Magnificat.ro Böjte Csaba OFM
a Dévai Szent Ferenc Alapítvány honlapja.

Kerül, amibe kerül, megkaptuk azt, ami a legdrágább, ami egyedül lényeges, azt, amire születünk: hogy együtt lehessünk szeretteinkkel, önmagunkkal és a családunkkal. Ha tetszik, ha nem, be vagyunk zárva az otthonainkba a könyveinkkel, a gondolatainkkal, mindazokkal, akik hozzánk tartoznak nem rövid időre, hanem hosszú hónapokra.

A statisztikák szerint eddig napi hét-nyolc percünk volt arra, hogy gyermekeinkkel elbeszélgezzünk, kifejezzük szeretetünket a családtagjaink iránt. Arra már nincsenek is statisztikák, hogy napi hány percet szántunk önmagunkra, a saját gondolatainkkal való szembesülésre, imádságra, életünk újragondolására, tervezetésre. Ez az önként vállalt bezártság valójában lelkigyakorlat, kimondhatatlanul nagy ajándék, az a csend, amely megelőzi belépésünket egy új korszakba.

A koronavírus által ránk kényszerített bezártság ellen lázadhatunk is, fessegethetjük a falakat, de örömmel át is ölelhetjük, mint egy hatalmas lehetőséget az elcsendesedésre, életünk újratervezésére, közvetlen családunk iránti gyöngéd szeretetünk napról napra való megélésére!

A bölcs ember él a lehetőséggel. Használd ki a nem keresett, és mégis megtalált drága időt!

Szeretettel, Csaba t.

„Kedves Koronavírus” – levelet írtak a járványnak

Kicsit idillisztikus, de szívből jövő „levél” terjed a közösségi médiában amelynek címette maga a koronavírus. Az üzenet arra próbálja felhívni a figyelmet, hogy a karanténnak igenis van jó oldala is, és hogy ezt az időszakot okosan fel lehet használni. A levél szövege:

„Kedves Koronavírus!

A világszerte biznismen apukák most esti mesét olvasnak a lányaiknak.

A folyton rohanó anyukák most leporolták a varrógépet, és maszkot varrnak a fél utcának.

Az oktatás pár nap alatt éveket ugrott, és átléptünk a digitális korbba.

Az iskolák bezártak ugyan, de az élet iskolája megnyitotta kapuit.

A gyerekek részt vállalnak a házimunkából, látják, hogy mennyi energiába kerül rendben tartani a lakást. Kiderült, milyen sokan tudnak otthonról dolgozni anélkül, hogy órákat zötyögnének a munkahelyükre és vissza. Esténként kártyapartitól és táncos családi bulitól hangosak a nappalik.

A konyhából áradnak a finom illatok, olyanok is megsütötték életük első kenyereit, akik eddig csak dobozból ették a rendelt ebédet.

Olyan helyeken is kék lett az ég, ahol a szmogtól eddig azt sem tudták, milyenek az igazi színek.

Segítségnyújtó üzenetek árasztják el az internetet.

Aggódunk a rég nem látott, távoli ismerősökért is, érzékenyebbek és érzelmesebbek lettünk. A lakóparkokban ahol talán nem is ismerték egymást a szomszédok közös zumbaórát tartanak az erkélyeken. A nagyszülők Skype-on mondott mesével enyhítik az unokák hiányát.

A szülők egyre jobban tisztelik és elismerik a pedagógusokat, mert most ők tanulnak otthon a gyerekekkel. Sorra születnek az egymást támogató, kreatív ötleteket adó csoportok a Facebookon.

Rendezzük a holmikát a szekrényben, elkészülünk az évek óta halogatott feladatokkal is.

Szépülnek a kertek, tisztulnak a padlók és a függönyök. Fertőtlenítjük a kilincseket és a telefonokat, amit vírusmentes időben is gyakran meg kéne tennünk.

Ülünk a hypo- és kenyérillatú lakásokban, és egyre csak várunk, várunk... Várjuk, mikor hagysz itt minket. Mikor érdemljük ki a jutalmat, hogy elköszönsz tőlünk. Az a legrosszabb, hogy bizonytalanságban tartasz, és nem vágthatjuk a centit. De majd ezt is megszokjuk.

Megtanuljuk, hogy nem tudunk mindent kiszámítani és kontrollálni. Kreatívvá és erőssé tesz minket az új helyzet, mert látjuk, hogy minden nap abból kell kihozunk a legtöbbet, ami éppen van. Ha kevés a liszt, akkor kevés lisztből.

Néha eljárszunk a gondolattal, hogy milyen lesz, amikor végre lelépsz. Tudod, mit remélek? Hogy nem onnan folytatjuk, ahol abbahagytuk. Nem térünk vissza abba az állapotba, amiben találtál minket, hanem szintet lépünk.

Emlékezni fogunk az üzeneteidre, és megtartjuk az újonnan kialakult szokásainkat. Nem lesznek kapzsi, kielégíthetetlen vágyaink, hanem kevesebb is beérjük. Értékeljük az élet apró örömeit, amelyekről Te megmutattad, hogy nem is olyan apróságok. Azok a legnagyobbak! Üdvözöllek (de csak tisztes távolságból)...

2020. november 6. és 15. között, tizenötödik (15!) alkalommal szervezi meg a HÍD Egyesület – Magyar Kulturális Központ a térség közkedvelt kulturális eseményét, az ARS HUNGARICA fesztivált. Ennek célja az, hogy a több évszázados helybéli magyar jelenlétet hangsúlyozza, és az eseményekkel hozzájáruljon a magyar közösség érvényesüléséhez itt, a Kárpát-medence határán, mutasson be magyar kulturális gyöngyszemeket, és legyen híd a különböző igényeket és anyanyelvet képviselő személyek, nem utolsósorban intézmények között.

Az események időzítése megfelel a célközönség mindennapjainak, a fesztivál kényelmesen kínál kikapcsolódási és feltöltődési lehetőséget egyszerre. A stílusok és fellépők változatossága, a műsorok igény szerinti ötvözése, az erdélyi és Kárpát-medencei ismert előadók egymásmellettsége a nagyszebeni fesztivál fő attrakciói.

Műsorterv – a koronavírus-járvány alakulásának függvényében a szervezők fenntartják a változtatás jogát.

November 6., péntek

12:00 Kiállítás megnyitó – **Kájoni Kódex** / Brukenthal Palota udvara

- 18:30 Hivatalos megnyitó
19:00 Néptáncelőadás – **BEKECS Táncszínház: Reliktum** / Thalia, Nagyterem
20:30 Állófogadás: **Magyar termékek kóstolója (Bálint Sajt, Erdélyi Pálinka, ChocoHause)** / Thalia, alagsor
- November 7., szombat**
10:00 Gyermekelemlőadás – **BEKECS – Mátyás király igazságai** / Thalia, Nagyterem
17:00 Kiállítás megnyitó – **Képzőművészeti Nemzetközi Szimpózium 2019–2020 évi kiállítása: Színdaráló** / Tanács Torony
19:00 Koncert – **Tompos Kátya** / Thalia, Nagyterem
- November 8., vasárnap**
11:00 Kiállítás megnyitó: **ORTH István – Az ember tragédiája** / Református Templom Galéria
12:30 Koncert – **Fejes Krisztina**, zongora / Tükörterem
18:00 Színház – **Kilyén Ilka & Ritziu Ilka-Krisztina: A gyertya könnye** / Thalia, Nagyterem v. Astra Díszterme
- November 9., hétfő**
18:00 Könyvbemutató – **15 év HÍD** / Tükörterem
19:00 Könyvbemutató – **Demeter László: A Tortoma kiadó legfrissebb művei** / Tükörterem
- November 10., kedd**
16:00 CsodaVár: **Hangszereink – A gitár – Varga András** / Tükörterem
16:30 Koncert: **Varga András** / Tükörterem
- November 11., szerda**
18:00 Kiállítás megnyitó – **Eperjesi Noémi: Szíromizás** / Tükörterem
19:00 Könyvbemutató – **Demény Péter: Korona-változatok** / Tükörterem
- November 12., csütörtök**
18:00 Stand up comedy: **András Előd & György Botond** / Gong Színház

Pestis-szószer Keresztényszigeten – isteni szolgáltatás a világjárvány ellen

Világválságok idején az egyházak mindig arra kényszerültek, hogy kreatív megoldásokat találjanak gyülekezeteik számára. A koronavírus-világjárványnak köszönhetően sok hívó felfedezi a rádió- és televíziószolgáltatók régóta meglévő kínálatát. Az interneten keresztül számos lehetőség van az isteni szolgáltatások követésére a „streaming” révén – közvetlenül vagy késleltetve. Az emberek számára nem minden esetben áldás az, hogy a kommunikációs csatornák széles köréből válogathatnak, hiszen sokszor téves adatokat, ellentmondó információkat kapnak. Viszont ha önhibájukon kívül ezekről lemaradnak, úgy érzik, támogatás nélkül maradnak. Ebben a hírözönben pedig már-már odajutunk, hogy a valódi híreket alig különböztetjük meg az álhírektől.

A keresztényszigeti plébánia (Cristian, Großbau) „Pestkanzel”-je, vagyis a pestiszoba a vártemplom udvarára néz, illetve az udvarról látható a *pestis szószerke*, amely egy kis ablak a paplak falán, ebből az ablakból áldotta meg a pap a középkorban a pestisben szenvedőket, azzal vigasztalva őket, hogy ne szenvedjenek Isten nélkül. Így a szenvedést is könnyebben elviselték az emberek. A ritkaságnak számító keresztényszigeti „Pestkanzel” régen lehetővé tette a lelkész számára, hogy viszonylag védett körülmények között beszéljen a gyülekezetével, és az úrvacsora szentségét kioszthassa még a járványok esetén is. Wolfgang Arvai tiszteletes szerint a különböző gyülekezetekben, mint például a medgyesi, az úrvacsorai poharakat valószínűleg a mai napig használják. Ezekkel az edényekkel egy különleges „rozetta” segítségével megfelelő higiéniai feltételeket lehetett

biztosítani. Gerhard Servatius-Depner plébános így magyarázza: „Egy kis konténert használsz, amely a rozetta közepén helyezkedik el. Van egy csőre, amelyen keresztül a bor egy „kanálra” folyik, és a kommunikátor szájába kerül. Egy csepp sem jön vissza. Egyszerre csak egy tiszta rozettát cserélsz, a maradék bort pedig egy másik edénybe öntöd.” Koronavírusos napjainkban az úrvacsora szentségének kiadása is változásokon megy át Romániában, akárcsak mindenütt Európában.

A keresztényszigeti pestis-szószer, a háttérben a második legnagyobb erdélyi harangtoronnyal

A pestis-szószer Keresztényszigeten valószínűleg az 1349-es első erdélyi pestisjárvány (a fekete halál) idején épülhetett. A plébánia régi része 1500 körül épült, az épület akkor még védtelen volt a falu déli része felől. Azután épült a körfal és a védőbástya rendszere, mint ahogy a későbbi szalonnatorony is. 1553-ban ismét kolera és pestis okozott pusztítást a községben.

A COVID-19-világjárvány ellenére 2020 júniusában a németországi *Patenschaftverein Hamlesch, Braller, Michelsberg, Rumaenien* a 30. segélyszállítmányát hozta el Nagyszebenbe és vidékére. A szervezet munkatársai a keresztényszigeti vártemplom paplakán szálltak meg. A szervezet 1990 óta rendszeresen küld segélyszállítmányokat kórházakba, iskolákba, óvodákba és az egyházakhoz.

A viszonylag kis, negyvenöt tagú németországi csapat a 75. szállítmányát szervezte meg ebben az évben. Az eddig összesen megtett útjuk hossza meghaladja a Föld egyenlítői kerületének 28-szorosát, csak az üzemanyag ára több mint 250 000 euró volt. Ennek a tevékenységnek a megszervezése, a kellő pénzalap előteremtése, a küldemények raktározatása, az utazások és a személyzet romániai elszállásolásának megszervezése igen komoly hozzáállást és szakértelmet igényel. A kezdetekkor, 1990-ben Neumental polgármestere, Otto Dörn mellett Otmar Kramer polgármester-helyettes, Hubert Schaubrick, a csapat jelenlegi főnöke, Klaus Hoffmann rendőr-főnök vette ki részét a népes szervezőcsapat munkájából. A későbbiekben új tagok is csatlakoztak: Hansel Kraus, Dietmar és Volker Kestner, Wilhelm Lischeid-Bracht, Bernhard Lohrey, Herbert Prüssing, Johann Wolff, Wolfgang Rabich, Klaus Bucher, Adolf Geis. A szervezők nagy része a pihenőszabadsága idején jött időről időre Romániába – most többségükben nyugdíjasok, de még mindig lemondanak a saját kényelmükről, hogy a segélyszállítmányokat Erdélybe hozhassák. Összesítve, az első, 1990-ben hozott segélyszállítmány óta az

A németországi Hubert Schaubrick üdvözlését Michael Reger kerci evangélikus lelkész tolmácsolja Keresztényszigeten a 30 éves partnernapszolgálat díszünnepségén

alábbi statisztika körvonalazódik: 120 000 munkaóra, csapatmunkában, 200 000 liternél több üzemanyag felhasználása. Minderől a szervezet elnöke, Hubert Schaubrick elnök számolt be a 2020 júliusában tartott beszédében. (Meghallgatható a szervezet honlapján: <http://www.xn-patenschaft-svereinhamleschbrallermichelsbergsiebenbrgen-4yf.de/>)

A díszünnepségen Nagyszeben iskoláinak tanárai, lelképásztorok, a német közösség képviselői egyaránt méltatták a küldöttség fáradhatatlan tevékenységét.

*Bogáti János,
Keresztes Kálmán*

Felújították a szakadati evangélikus templom nyugati kapuját

„Menjete be az ő kapuin hálaadással...” (Zsoltár 100,4)

Oltszakadát augusztus közepén került sor az evangélikus templom nyugati kapujának kőrestaurálására és konzerválására. Régebbi terv valósult így meg a Magyar Kormány jóvoltából. A támogatás a Teleki László Alapítvány révén érkezett, a munkálatokat a Paradisum Plantavit Kft. végezte.

Gere István kalotaszegi kőfaragó, Sipos István Márton barcaújfalusi szobrász, Kiss Zoltán Árpád gyulafehérvári kőrestaurátor dolgozott azon, hogy ez a bejárat ismét a régi pompájában tündököljön. De hallgassunk meg egy szakértőt az idők távlatából. Vámszer Géza néprajzkutató Szakadát c. monográfiájában így ír: „Leg-

szebb része a templomnak a nyugati, toronyalatti kőből kifaragott ajtóbejárat. Ez eredeti románstílusú állapotában maradt meg. Három hasábszerű pillér közé helyezett két kerek oszlop tagolja az ajtó mindkét oldalán. A díszesen faragott oszlopfejek erősen megrongáltak. A kerek oszlopok feje fantasztikus emberi és állati, főként madár- (griff-) alakokat ábrázol, míg a négyszögletű pillérfejek díszes sokágú hegyes levélminta. A díszes oszlopfejek fölötti párkányon két-két angyalalak nyugszik. Az alakok nagyon kopottak, és a többszöri mérszréteges eltorzította őket. Az ember órákig is el tudja nézni a kőfaragásokat, mert kíváncsian keresi a formák, az alakok megfejtését, de sajnos minden homályban van, csupán egy madárnak félig ép alakja vehető ki elégszól. Főleg az idő rongálta e faragásokat, mert alig száz éve rakhatták csak föléje a mai tetőt, de a szándékos emberi vandalizmus végezte a főpusztítást. Érdemes lenne itt a mérszréteget szakszerűen lekaparni, hogy a kőfaragás részletei jobban kivehetőek legyenek.”

Ennek az óhajnak tettünk most eleget, késői utódok, bár a Vámszer által említett

tető már nincs meg. A felújítási munkálatok idejére az evangélikus parókia adott otthont a munkásoknak, és a szakadati hívek buzgón hozzájárultak ahhoz is, hogy az asztal terítve legyen. Hálas köszönet illesse azokat, akik kinyilvánították vendégszeretetüket. Nekünk, ma élő egyháztagoknak, pedig legyen tele a szívünk hálaadással, a zsoltáros örömebe tudjunk mi is bekapcsolódni, valahányszor belépünk az Úr házába, hogy Vele találkozhatunk. Törekvésünknek, szándékunknak a konzerváláson túl is üzenete van a világ felé. Egyfelől maga a bejárat, a nyugati kapu, ami az oltár, a keletre néző oltár ellenpólusa. Tudjuk, az oltár keleti tájolása arra emlékeztet, hogy

Jézus a világ világossága, a naptámadat, ezzel szemben a nyugat a gonosz, az istenellenes erők iránya, égtája. A kaput díszítő fantasztikus lények is erre hivatottak: elűzni, távol tartani a gonoszt. Vámszer Géza keserűen veti papírra, hogy „a szándékos vandalizmus végezte a főpusztítást”. De nem a vandalizmusé, a szándékos, vagy rejtett pusztításé az utolsó szó. Vannak még, akik építik, építeni akarják és építeni fogják Erdélyt, tégláról téglára, falról falra, épületről épületre, városról városra. Köszönet illesse őket bátorságukért.

*Horváth Csaba lelkész
Fotók: Kis Zoltán Árpád*

Nők a nőkért

Mit is jelent a „Nők a nőkért” mozgalom, mikor és miért is jött létre? A gondolat több hónappal ezelőtt született meg Morhan Anamária és testvére, Gyöngyi fejében, vagy inkább a szívében, hogy tenni kellene valamit a szebeni és akörnyékbeli, elsősorban magyar közösségért, közösséggel. Az ötlet megvalósításához az is lendületet adott, hogy Szombatfalvi-Török Ferenc úr egy, a Magyar Házban megrendezett gyermekműsor után arról beszélt, hogy ezt a szép, nagy házat meg kell tölteni élettel. A közösségért való tenni akarás megvolt, az elgondolás is, következhetett a „munkára fel”. Így kezdődött minden, 2019. április 11-én.

A mozgalom célja, hogy megismerjük egymást, hogy szívügyünké váljon a közösségépítés. Azt szeretnénk, hogy egy összetartóbb magyar közösség alakuljon ki, együtt örülhessünk, de a bajban is legyen, akihez forduljunk tanácsért, bátorításért, hogy ne maradjunk egyedül, vagy éppen mi legyünk ott, ha valakinek szüksége van ránk. Tanuljunk azoktól, akik több tapasztalattal rendelkeznek, vagy elmélyültebb lelki életet élnek.

Kiemelném, hogy ezek NEM vallási összejövetelek: ezek a találkozók felekezeti közeli találkozók, ahová szeretettel várunk minden hölgyet. El kell azonban mondani, hogy számunkra fontos az imádság és a Biblia tanulmányozása, hogy ezáltal közelebb segítsük Istenhez elsősorban magunkat és másokat, vallási hovatartozás nélkül.

Az alkalmak a következőképpen folynak: minden alkalommal eljön egy meghívott lelkész (volt már katolikus, református lelkész, továbbá egy szabadkeresztény gyülekezet vezetője), aki áldást kér a találkozóra, és röviden egy bibliai nőalakról beszél. Utána együtt folytatjuk a téma kibontását, megbeszéljük, mit mond, mit tanít nekünk, mai nőknek az éppen tanulmányozott bibliai részletben szereplő nő története. A Bibliából eddig a következő nők, példaképek kerültek sorra:

Eszter királynő aki sokat böjtölt és imádkozott a népé-

ért, majd az első nő, Éva következett. Sorban követték őket: Noé felesége, Sára, Izrael özvegye, Rebeka, Izsák felesége, Ráhel és Lea. Novemberben Míriám (Mózes testvére) volt a témánk, decemberben pedig rendhagyó, karácsonyra hangoló alkalom volt. Januárban következett Naomi és Ruth, februárban Debóra életét tanulmányoztuk. A vírusjárvány miatt elmaradt témák: Delila a csábító; Anna egy asszony, aki imameghallgatásból élt (Sámuel édesanyja); Abigail a szolgálóleány, aki mer beszélni Istenbe vetett hitéről; Jób felesége aki „nemet” mondott Istennek; Erzsébet az erős jellemű, derék élettárs; Márta aki a mellékes dolgokat helyezte előtérbe; az örökmozgó Mária (Márta testvére), aki a legfontosabbat választotta; a samáriai asszony aki igent mondott Jézusnak; Tábita aki minden lehetőséget kihasznál; Mária Jézus anyja.

Miért a nőkről beszélünk elsősorban? Mert „a nő élete, hivatása: nem egészen rózsás, de nem is kereszt csupán: együtt mind a kettő”.

Tudjuk, hogy a nő élete szolgálat. Ez a küldetésünk. Életet adni, gondoskodni, vigasztalni, bátorítani, simogatni... mindent meg kell tennünk, amire a környezetünkben élőknek szüksége van. Ezt tették az egykori istenfélő asszonyok is, akikről a Bibliában olvashatunk, és akiket mint példaképeket állíthatunk sokszor magunk elé, példát véve hitről, kitartásról, szeretetről. Isten szeretetének a megtapasztalása arra készítet, hogy Neki tetsző életet éljünk.

Különböző vallású, társadalmi helyzetű és korú hölgyek tartoznak a mozgalomhoz. Fontosnak tartjuk, hogy a nők megismerjék saját erőforrásaikat, a családon belüli kapcsolataik erősségeit és esetleges gyengéit is, hogy nyissunk egymás felé, és próbáljunk segíteni, ha szükség van ránk. Szeretnénk, ha mindenki otthon érezné magát ebben a közösségben, ha mindenkihez szólni tudnánk: legyen az édesanya, dolgozó nő, feleség, nagymama, egyedülálló nő, vagy akár olyan, aki több szerepet is betölt a felsoroltak közül. Nem kutatunk senki magánéletében, mindenki csak arról beszél, amit meg akar osztani, vagy amiben segítségre, tanácsra van szüksége. Azt is el szeretném

A szent család, Nicolas Poussin, 1651 – J. Paul Getty Museum, Malibu, USA

még mondani a találkozók kapcsolatban, hogy kéne nyitnunk is magunkat. Minden alkalomra meghívunk egy vagy több zenészt is, akik általában klasszikus zeneműveket adnak elő, így még békésebb, nyugodtabb lesz a hangulat. Nem feledkezünk meg a „szem-szaj ingeréről” sem, sütemény, édesség, kávé, tea is szolgálja a családi légkört. A helyszín is minden alkalommal ünnepi díszbe öltözik, ami nem kis fáradságba kerül: ezért külön hálával és köszönettel tartozunk mindenkinek, Anamáriának, a családjának, Gyöngyinek, az édesanyjuknak, akik mindig oroszlánrészt vállalnak ebből.

Arra kérem önöket, hogy ha úgy érzik, szeretnék közelebről megismerni ezt a tevékenységet, ha be szeretnének kapcsolódni, jöjjenek el a következő alkalomra a Magyar Házba. Nem kötelező részt venni, nem kell arra gondolni, hogy ha egyszer eljöttem, utána minden hónapba el kell jönnöm mi mindenkit szeretettel várunk.

A Jóisten áldja meg önöket, amiért eljöttek/eljönnek hozzánk.

Köszönöm szépen, ha reánk figyelnek.

Réthy Magdolna-Brigitta

Tordai Elemérről nevezték el a Transilvania Sportcsarnok melletti kosárlabdapályát

2020 májusában avatták fel az 3x3-as kosárlabdapályát a nagyszebeni Transilvania Sportcsarnok közelében, az Octavian Goga utca 1. szám alatt, amelyet az egyik nevezetes játékosról, a nagyszebeni Tordai Elemérről neveztek el. Ő volt az, aki kosárlabda-játékosként két nemzeti címet szerzett csapatával, a Nagyszeben CSU-val 1995-ben és 1999-ben. Tordai Elemér a CSU nagyszebeni kosárlabdacsapatának kapitánya volt, az országos válogatott tagjaként több mint 100 mérkőzésen játszott. A 2005/2006-os szezon végén visszavonult a sportágból, nem sokkal később, 2007-ben súlyos betegség következtében elhunyt.

Tordai Elemér 1971-ben, 14 évesen a medgyesi Octavian Șerban irányítása alatt kezdett kosárlabdázni. 18 évesen került a CSU-hoz, ahol a kétszeres országos bajnoki cím megszerzése után nagy elismertséget szerzett. Méltó csapatársa a szintén nagyszebeni származású Kincses

Attila volt, jelenleg a diák sportklub (CSS) kosárlabdaedzője.

A Román Kosárlabda-szövetség a sportág mesteri rangját adományozta Tordai Elemérnek, mint az egyik legjobb romániai kosárlabda-játékosnak.

A FIBA-standardtól eltérő 3x3-as kosárlabdapálya egy eltávolítható moduláris játéktérület, mérete 15 méter x 11 méter. GERFLOR játéktérülete egy speciális powergame + játék felület, az Egyesült Államokból importálták. Ez az egyetlen ilyen jellegű játéktérület Szeben megyében. A pálya felszerelése: az egy oszlopra szerelt kosárlabdagyűrű a FIBA-előírásoknak megfelelően, a biztonsági zóna 2 méterrel a kosárlabda állvány mögött, 1,5 méter mindkét oldalon és 1 méter a lelátók oldalán.

A szebeni csarnok új, 3x3-as kosárlabdapályáján éjszakai megvilágítás, térfelügyelő kamera van, ugyanakkor innen élő közvetítéses adás is lehetséges. A felszereltségéhez víztartály, 2 tartalék pad, vezeték nélküli internet és egy 60 férőhelyes lelátó is tartozik, utóbbi tartós, vízálló faanyagból készült. Díjátadást is lehet itt tartani, az erre a célra készült dobogónál. A pályát magas kerítés övezi, hogy a labda ne pattanjon el a játéktérről. A Szeben Megyei Tanács beruházásának összértéke 529 550 lej (árfával együtt).

A kosárlabdapályát ingyenesen lehet használni szabadidős sporttevékenységekre. Ha viszont valaki különböző sport-vagy kulturális események céljából használná a pályát, annak óradíjat kell fizetnie. A 3x3-as kosárlabdapálya bérelése esetén legalább 72 órával az esemény előtt fel kell venni a kapcsolatot a Transilvania Sportcsarnok rendezvényszervezőjével az evenimente@salatransilvania.ro címen vagy a 0738791312-es telefonszámon.

A Transilvania Sportcsarnok új, 3x3-as fedetlen kosárlabdapályája nézőként vagy játékosként várja Önt! Szerkesztőség

Szabadtéri koncert a Thalia színház előtt, a vírusjárvány idején.

A Raiffeisen Bank oldalfala a Mihai Viteazu utca sarkán.

ÉLET A RÉGI KISKAPUSON

A két világháború között létrejött szellemi irányzatok a falu lényegét és hivatását meg nem értve a falut egyre inkább csak gazdasági és termelőegységnek tekintették, eszerint értékelték. A falut mezőgazdasági üzemmé, a földművelő falusi embert, a parasztot pedig mezőgazdává alakították volna. A gazdálkodás viszont a paraszti létnek nem az egyedüli foglalatossága, hivatása; így a **kiskapusi falusi** embernek is a földművelés és állattartás mellett megvoltak a saját szokásai és hagyományai, bajai és nehézségei, nélkülözései. A szokásaihoz híven ragaszkodott, és gyakorolta azokat munka közben, a szabadidejében, hétköznapokon és ünnepnapokon egyaránt. A bajt nem mindig tudta elkerülni, egyes nehézségeit csak részben oldotta meg, de az életmindig ment tovább, ezek a nélkülözések és nehézségek „sózták”, tették szebbé a kemény falusi életet. Igaz, hogy a faluközösség jellegzetes életformáját a gazdálkodás szabta meg, hiszen a falusi gazda ezzel szerezte meg magának és hozzátartozóinak a mindennapi kenyeret, ruháit, lábbelijét.

Hagyományos magyar házak a régi falu központjában

A kiskapusi magyar család

A családot és nagycsaládot (ezt a kifejezést manapság mind ritkábban használják) úgy ismerhetjük meg jobban, ha áttekintjük tagjainak kötelességeit, jogait, munkáját. A magyar területen családnak neveznek egy házaspárt és ennek gyermekeit; a nagycsaládban megvan az eredeti család, s emellett egy házasság következtében behozott meny vagy vő. Lényegében nem ez a behozott személy határozza meg azt, amikor a család nagycsaláddá fejlődik, hiszen nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a házasság után következnek gyerekek is. A nagycsalád vezetője a házban lakó legidősebb férfi (nagyapa, apa, és ha ezek kihaltak, akkor a legidősebb fiútestvér), aki a tisztségét haláláig viselte. Gazdasági egységként nagycsaládnemcsak az egyenes leszármazottakat foglalkoztatta, hanem a vejeiket, menyeket, cselédeket is, ha a nagyobb birtok ezt igényelte.

Egy-egy telken általában két-három generációs nagycsalád lakott közös háztartásban, vagyonszövetségben. A **családfő**, maga a gazda, az anyagi javak összességével korlátlanul és kötelezettség nélkül rendelkezett, ő osztotta ki a munkát; az örökölt vagy megvásárolt földjét eladhatta, elköltözhette, elihatta, elkártyázhatta, elajándékozhatta volna anélkül, hogy őt valaki felelősségre vonja (valamely családtag, felesége, felnőtt gyermeke stb). Kénye-kedve szerint rendelkezett az udvari gazdaság, háza, állatai, földjei felett, mindig magánál hordozta a magtár kulcsát (oda csak a jelenlétében lehetett bemenni), elkülönítette azt, amit a család táplálkozása igényelt, a többi pedig eladhatta vásárokon, városi piacon. A bort és a pálinkát saját maga mérte ki, a megmaradt mennyiség változását szigorúan

jegyezte és számon tartotta. A befolyt pénzt zárható ládába vagy cserépedénybe rejtette, de volt olyan is, hogy a nyakában hordozta; e pénzből a nagycsalád költségét fedezte a gazda: fizette az adókat, megvásárolta, javította a szerszámokat, bevásárolta a család számára a nagyobb ruhadarabokat (csizma, kabát, bunda, cipő), mert a kisebb darabokat a ház asszonya készítette el gyapjából, kenderből szintén a gazda parancsára. Amit meg így nem lehetett előteremteni, a gazdasszony próbálta kiügyeskedni a piacon eladott tejből, tojásból, csirkéből. Sok házban azonban a gazda ezt az összeget is ellenőrizte, számon tartotta. A gazdaságot, a föld megmunkálást is ő irányította, de a legtöbb esetben előrehaladott kora és fizikai gyengesége miatt nem vett részt a munkálatokban. Pontosan meghatározta, hogy aznap a család minden tagja mit fog tevékenykedni, ő maga pedig a ház körül munkálkodott: szerszámokat javított, ketteceket állított össze, a házon végzett kisebb javításokat. De mindezeket olyan ritmusban, hogy ki ne merüljön a sok munkától. A mezei munkák közül csak a betakarítás alkalmával vitette ki magát a szántókra.

Ugyancsak erélyesen kezében tartotta a **család kialakítását** is. Ő szabta meg, hogy fiai kit vegyenek feleségül, vagy lányai kihez mennek férjhez (persze vagyoni szempontokat igénybe véve). Falunkban volt olyan eset is, hogy az új családtag nem hozta magával az elvárt hozományt (házi szőttest, bútort, földet), és a házasságnak kevés idő múlva válás lett a vége, persze a fő ok az volt: „Az Isten nem teremtette őket egymásnak”.

Fontos feladatnak tekintette a gazda a fiúgyermek munkára való nevelését. A lánygyermek nevelését az anya (gazdasszony) végezte, az apa ezzel nem sokat törődött. A pár éves fiúgyermeket az apa rendszeresen maga mellé ültette a székérre, hogy szokja meg az utat és a lovakat, hat éves korában már igás állatot kellett őriznie a határon, csirkét az udvaron, hogy a ragadozók kárt ne tegyenek, tízéves korában a gyerek már kapált, tizenkét évesen már kaszát nyomtak a kezébe, tizenhat évesen kezdte el a marokszedést, kévekötetést.

A család másik kiemelkedő de teljesen a gazdától függő egyéniség a gazda felesége, a **gazdasszony** volt. Ritkán fordult elő, hogy a gazda halála után amennyibe a fia ebbe beleegyezett továbbra is megmaradt gazdasszonynak. Feladata a lányai és menyei segítségével a házi és a ház körüli munka ellátása volt. Ő irányította tervezte, osztotta be a család női munkáját: kapálás, szénagyűjtés vagy otthoni szövés, fonás, mosás. A mezei munkában nem mindig vett részt, esetleg az őszi betakarításkor, vagy alkalmilag kivitte az ebédet a szántókra dolgozóknak.

Legfontosabb feladata a főzés, kenyérsütés, a tej feldolgozása, az aprójószágok nevelése volt, a tojás hasznosításának számon tartása. Mindezt a nem férjezett lánya, vagy menyeg segítségével végezte. A tej, tejtermékek és a tojás eladásából származó pénzt ruházatkészítésre használta; de vigyázott arra, hogy a gazda ezt meg ne tudja, mert ő a közösből való elvonásnak minősítette volna. E pénzecskéből segítette a lányát, ebből fedezte unokái kisebb kiadásait. Egy másik

A régi központ (1905)

feladat, ami csak a gazdasszonyra hárult, a kender megművelése, feldolgozása volt. A nyűvéstől a vászon előállításáig ez nagyon sok időt és munkát vett igénybe. S ha megvolt már a vászon, akkor el kellett készíteni a sok ruhadarabot, a nőknek és férfiaknak alsó- és sokszor felsőruhát, a lánynak való stafírungot (menyasszonyi hozomány, kelengye).

A nőtlen legények és a férfiak adták a falu és a család legfőbb munkaerejét. Egyik legfontosabb feladatuk az igavonó állomány gondozása volt. Az istállóban beteretelt igavonókat ők abrakolták. A jószág befogása, hajtása és a velük végzett mezőgazdasági munka mindig a férfiakra hárult. A család férfitagjai között nagy különbség volt az elmúlt századokban. Ez a helyzet főleg a lány házába költözött vejet illeti arról a férfiről van szó, aki a gazda lányát úgy vette el, hogy hozzá költözött.

Itt többféle helyzetről beszélhetünk. Ha a legény ugyanolyan vagyonszövetség között élt, mint a feleségnek kinézett lány, akkor a vagyonszövetség miatt jött létre a házasság. Ilyen esetben a gazda házába költözött fiatal ember helyzete megegyezett a gazda fiáéval, éppen olyan ruha-állat-földhozománnyal ment a lányos házhoz, mint azt a menyasszony tette. Nehezebb helyzete volt annak a vőnek, akinek nem volt elegendő vagyona (keves vagyont, főleg jószágot vitt magával a házasságba). Ő a szolgálk színvonalán élt, semmibe nem szólhatott bele, neki még a gazdasszony is parancsolhatott, hiszen a vagyontól, az övéből részesült. S ha megtörtént, hogy a vő nem bírta tovább a sok megalázást, elköltözött. Kérhette bérét, legalább annyit, amennyit egy szolgálk fizetnek, de semmit nem kapott. Abban az esetben, ha a fiatal feleség meghalt, és a gazda meg volt elégedve a veje addigi munkájával, akkor mindent elkövetett, hogy ezt házában tartsa, mert munkáját nem nélkülözhetné. Ha viszont más megoldás nem kínálkozott, akkor a vő otthagya apósa házában. Ilyen esetben a gyerekeket magával vihette, munkájáért pedig egy szolgálk bérének másfélszeresét kapta. Ez volt az oka annak, hogy az após megpróbálta rávenni, hogy megmaradjon házában.

A gazda tulajdon **lányai** a nagycsalád keretében több joggal rendelkeztek, több minden meg volt nekik engedve, több minden elnézett nekik a gazdasszony, mint a menyecskéknek, azt lehet mondani, hogy kedvencek voltak. De ez nem azt jelentette, hogy a gazdasági és mezei munkában nem vettek részt. A gazdaság kertjét, virágoskertjét rendben kellett tartaniuk, aktívan részt kellett venniük a kender feldolgozásában. A házba bekerült menyecske a férje családjának tagja lett, s ebbe teljesen beilleszkedett. Ha a férj meghalt, akkor sok esetben a család valamely férfitagja vette el, mert ez esetben is a szorgos munkaerőt nem szívesen eresztették el a háztól.

A menyecskék minden gazdasági és mezei munkában részt vettek. A ház körüli

munkára csak akkor kerülhetett sor, ha a gazda ezt megengedte, ilyenkor a gazdasszony adta ki a munkát, hogy esetleg a piacra vigyék a tejet, tojást, csirkét.

A **gyerekekkel** a gazdasszony vagy a legidősebb menyecske foglalkozott (neki több joga volt a házban, és parancsolhatott a fiatalabbiknak). A menyecskéknek még szoptatás ideje alatt is részt kellett venniük a mezei munkákban, többnyire délben hazaszaladtak szoptatni, visszatérőben magukkal vitték a határon lévőknak az ebédet. Ilyen esetben válásra ritkán került sor (általában akkor, ha a menyecske nem bírta tovább a nagycsalád tagjainak mostoha viselkedését), ilyenkor az elvált menyecske visszaköltözött a szüleihez. A nagyobbik gyerek az anyjával ment, ha lányocská volt, ő az apjánál maradt, mert a kenyeret a férfiak keresték, a lány meg a háztartást végezte így az elvált család is életképes maradt.

A család szigorú rendje megmaradt az **étkezésben** is. Az asztalnál a fő helyen mindig a gazda vagy családapa ült, mellette foglaltak helyet kor szerint a fiai, őket a vejek követték, majd a szolgálk vagy napszamosok következtek. A tálba nyúlás is ebben a sorrendben haladt, úgyhogy a legjobb darabokat a gazda szedte ki.

A gazda és a felesége egy ágyban aludt az első szobában, a szoba első felében, közvetlenül az ablak mellett. A másik egykét ágy a felnőtt fiúnak és feleségének jutott, míg a gyerekek együtt voltak a „ládaágyban”, az öregek a kemence búbja és a fal között kaptak helyet. A család legényei és a szolgálk az istállóban kaptak szállást így a nagy állatokra jobban vigyázhattak, és nem lehetett észrevenni, ha kimaradtak. Sok helyen előfordult, hogy maga a gazda vagy idősebb férfi aludt az istállóban, a hosszú téli estéken itt fogadta barátait, rokonait, itt pipázgattak, borozgattak, beszélgettek. A meleg időszakban pedig a tornácra aludt, ahol a levegő is frissebb volt, és az udvart jobban szemmel tarthatta.

Az **öröklés** rendjében is észlelni lehet a családszervezés szigorú törvényeit. A nagycsalád esetében nem lehet öröklésről beszélni, hiszen a gazda halála után a legidősebb fiú ennek hiányába a házasság után a házhoz költözött férfi egészében vette át a hagyatékot és a munkák irányítását.

A lányok nem örököltek. Férjhez menetelkor megkapták a megfelelő stafírungot (a nagyon régi időkben csak egy ládáról lehet beszélni, benne az alsó és felső fehérneművel; később meg egy-egy bútordarabról is beszélhetünk, utólagosan meg rendbútorról). A jómódúabbak néha tehenet vagy borjút is adtak.

Ha házassága által a nagyobbik fiú kilépett a családból, akkor ő megkapta a szántóból a megfelelő részét, hasonlóképp a jószágból is. Ez mindig kisebb mennyiség volt, mind amennyit kapott volna, ha az öröklés egyformán osztódott volna szét a család összes tagjai között, mert a termelőteljesítményt nem akarták sérteni. A háznál általában mindig a legkisebb fiú maradt. Miután bátyjai és néneji megkapták a megfelelő részüket, a háznál maradt felszerelést, jószágot, valamint a szántókat ő örökölte. De ezért még kellett a ház öregeit ápolnia betegségükben, végső napjaikban, és a temetésükről is neki kellett gondoskodnia.

Czika Béla, Kiskapus

Erlenpark 2020

A nagyszebeni Erlenparkot a XIX. század nyolcvanas éveiben angolparknak képezték ki. Akkor már állt az 1863–1865 között épült, ma „Bolta Rece”-ként emlegetett nyárikert. Az Erlenpark a Fialaerdő (Dumbrava, Jungewald) része, amely így benyúlik a város szívébe. A Sevis-árok, vagyis csatorna folyását követve az Erlenpark után a kiszáritott tórendszerhez érünk, majd az Állatkerthez és a Tájmuzeumhoz. Az Állatkerthet után a patakot már Trinkbach néven emlegetik a helyiek, ez a hivatalos elnevezése

is (a völgyét Arany-völgynek nevezik).

A 22 hektáron elterülő Erlenpark Románia egyik legrégebbi és legnagyobb parkja, 1856 novembere után kezdték kialakítani a városi tanács döntése nyomán. A park tervezője és egyben kivitelezője Wolfgang Seifried mérnök lett. Már 1857-ben kialakította a park két fő sétányát, egyiket a mai Úszóiskola (□coala de Ínot) utca meghosszabbításában, a másikat a Sevis-patak mentén. A kijelölt terepre faritkaságokat telepített, ezek ma is a parkot díszítik – köztük a park nevét adó égerfák (németül: Erlenbaum). 1859-ben húzták fel a jelenlegi Arge□ului utcában, a Sevis-patakra az átkelésre alkalmas gátat, és utána építették meg a sétálóknak a főhidat. A parkot a továbbiakban a biztosítótársaság vette át, és haltenyésztés céljából tóhálózatot alakított ki. A kitermelést és értékesítést Adolf Stoffel kereskedő vette át, de hamarosan csődbe jutott, így a tavak elmoszáródtak. Évekkel később, 1874-ben a tavak környékét újból megtisztították és átrendezték. Az újonnan megalakult Hermannstaedter Verschönungs Verein (Szebeni Városszépítő Szövetség) 1881-ben vette át a park vezetését, és honos, illetve egzotikus fafajtaikat, dísznövényeket telepített ide.

Parki játszótér a vírusjárvány idején.

1883-ban felépült a melegház, 1894-ben a szökőkút, 1898-ban a zenepavilon, és 1904-1905-től kivilágították a park fő sétányait és a szökőkút körüli „sugaras” sétányt.

Az egykori melegház helyén esti fényben úszó, műgyepes focipályák létesültek. Az első világháború egy ideig leállította a park fejlesztését, csak 1927 után adták át a városi stadiont – eredeti nevén tornastadiont – fából készült lelátóival együtt. A stadion melletti Frenzt cukrászda kellemes vasárnapi pihenőhellyé vált a szebeniek számára – sajnos mára nagyon leromlott az épület állapota.

A futballpálya megmaradt, azonban itt fél évszázad múlva, 1977–1981 között a fából készült lelátókat kicserélték, befogadóképességüket megnövelték, így 12 000-ról 24 000-re emelték a helyek számát. Napjainkban folyamatosan fejlesztik a stadiont: bővítik, lefedik, a játékpályát alulról fűtik, és éjszakai világitást vezetnek be.

Frenzt cukrászda, Erlenpark

1938-ban avatták fel a parkban Mihai Eminescu mellszobrát, Radu Moga művész alkotását. 1979-től az Erlenpark valóságos botanikus kertté válik, a helyi egyetem feliratozza és leltározza a faritkaságokat, a sétányokat aszfaltozzák, tatarozzák a hidakat, sőt napjainkban a Trinkbach hidját hangulatosan kivilágítják. Kialakítják a nevezetes elefántos csúszdát, de az Állatkerthez közel egy újabb játszótér is kiképeznek, sportpályával, a Silva Szálló mellett pedig egy uszoda és tenispálya is elkészül. Kerékpárutat is építenek, amely a Tulip Szállótól indulva átszeli a parkot, és az Állatkerthig vezet. A zenepavilon környékét átszervezik, az lesz a park „szellemi” központja, a szökőkúttal együtt. Napjainkban sokféle fát, 68 faj egyedeit találhatjuk meg a parkban, ennek több mint fele egzotikus növény. Van itt égerfa, bükk, platán, gesztenye és százötven évesnél idősebb tölgyfa, kaukázusi fenyő, ginkgo biloba Japánból, tüskés lucfenyő, simafenyő, dió és amerikai juhar, hemlockfenyő (tsuga), virginiai boróka, duglászfenyő Észak-Amerikából. A fák között 95 madárfaj – köztük vándormadarak – egyedei élnek.

A park egyre bővül: jelenleg az Olimpia úszómedence, Silva szálló, Stadion vonalán kezdődik, és már a tájmuzeumon túl ér véget: a régi fegyverraktár és a Dumbrava szőnyeggyár környékén. A városvezetőség itt tervezi strand, kemping és uszoda építését.

A néhány éve felújítás alatt álló, néhai Frenzt cukrászda épülete és az előtte terpeszkedő bozót lehangelő látványt nyújt az Erlenparkban

Keresztes Kálmán

Istentiszteletek és szentmisék rendje magyar nyelven Nagyszebenben és vidékén

Nagyszeben – református templom

Minden vasárnap, 10 óra

Nagyszeben – római katolikus templomok

Szentháromság-templom – minden vasárnap

11,15 óra, Nagypiac tér

Szent Ferenc-templom (Ferenc-rendi templom):

minden vasárnap 9 órakor, Șelariilor utca

Teréziánium-templom (Mária látogatása

Erzsébetnél) – minden vasárnap – 10 óra,

Gladiolelor utca

Szent Erzsébet-templom (Árpád-házi Szent

Erzsébet-kápolna) – minden vasárnap –

11,30 óra, Lázáret negyed

Vízakna – református templom –

minden vasárnap 10 óra

római katolikus templom –

minden vasárnap 8,30 óra

Bürgös – református templom

Minden második vasárnap 10 óra

Szentágota – református templom

Minden vasárnap 10 óra

római kat. templom – minden vasárnap 10 óra

Oltszakadát – magyar evangélikus templom

Minden vasárnap 10 óra

Kiskapus – magyar evangélikus templom

Minden vasárnap 10 óra

róm. kat. templom – minden vasárnap 10 óra

Bolya – római kat. templom – minden második

vasárnap, 9 óra

Oláhújfalva – református templom

minden második vasárnap, 10 óra

Mihályfalva – református templom

minden vasárnap, 10 óra

A katolikus templomokban hétköznap is miséket tartanak.

Vízaknai Református Egyházközség, Csíki-Mákszem Lóránd lelkipásztor, 2019.

Temetések a 2019-es évben. „Isten adjon vigasztalást az ő Igéjével minden gyászoló szívű hozzátartozónak.”

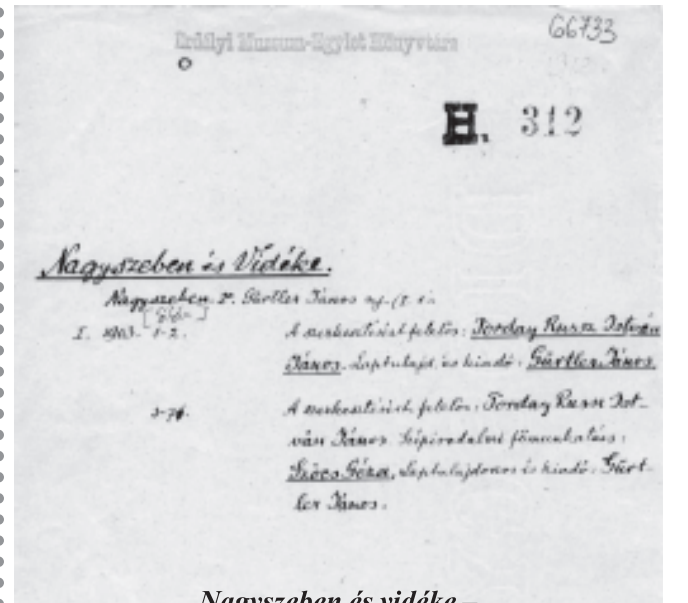
1. Bacea Rózália
2. Marosi János
3. Haszler Ferenc
4. Rác Ilona
5. Guiszt Magdolna
6. Czika Juliánna
7. Koppándi Klára

Esketés a 2019-es évben. „A Mindenható vezesse az ifjakat az örök hűség útján.” Nincs bejegyzés.

Konfirmálás a 2019 évben: Nincs bejegyzés

Keresztelések a 2019-es évben. „Növekedjenek a kisdetek testben és lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben.”

1. Welti Roberta-Jasmin
2. Imre Máté
3. Slimnicean Dávid Eduárd

Nagyszeben és vidéke –
könyvtári kartoték, 1903.

Az Arno-folyó partján fekvő, történelmi emlékekben bővelkedő, reneszánsz várost egy blog keretei között bemutatni – lehetetlen vállalkozás. Az ókori rómaiak által alapított település műemlékeit megcsodálni több napot is igénybe vesz. A toszkán fővárost a „középkor Athénjaként” is emlegetik.

Nézzünk meg néhány érdekességet.

Bizonyára sokan tudják, hogy a város felett egy fedett folyosó kanyarog, melyet Giorgio Vasari épített meg Cosimo de' Medici toszkán nagyherceg megbízásából. Ma Vasari-folyosóként emlegetik. A közel egy kilométer hosszú járat egy-két emeletnyi magasságban kanyarog a város felett. A Palazzo Vecchióból indul, ahol a Mediciék kormányzati hivatalai működtek, és az Uffizin át a folyó túloldalán álló pompás Pitti-palotáig vezet, amely a család otthona volt. A legenda szerint Cosimo nagyherceg a folyosót arra is használta, hogy személyesen kémlelje ki az utca hangulatát, illetve egyes házak belsejébe is betekinthessen onnan. A titkos járat elhalad a Santa Felicita-templom homlokzata előtt is. Egy innen nyíló erkélyen át a hercegi család az egyházi szertartásokon is részt vehetett anélkül, hogy elvegyült volna az alattvalók között.

A folyosó, Firenze legöregebb hídja, a Ponte Vecchio (Öreg híd) fölött is áthalad. Ennek a láthatatlan folyosónak köszönhetjük a híd aranyműveseit. Korábban ugyanis mészárosok birtokolták, akik az állati hulladékot közvetlenül a folyóba dobták. Mikor azonban Cosimo megépíttette a folyosót, nem kívánta szagolni a rohadó hús bűzét. Kiadta a mészárosok útját, és a helyükre ékszerkereskedőket költöztetett. Az ékszerüzletek azóta is a híd jellegzetességei közé tartoznak.

Firenze

Vincze Péter Antal, Budapest

Firenze legismertebb műemlékei:

Uffizi Képtár

A Mediciék által alapított képtár nemcsak Olaszország, hanem az egész világ egyik legértékesebb és leggazdagabb gyűjteménye. Az elnevezés „irodákat”, „hivatalokat” jelent, mivel a XVI. század végén, amikor elkészült az U alakú épület, a Toszkán Nagyhercegség hivatalai a földszinten helyezkedtek el. Az első emeleten kaptak helyet a Mediciék udvari művészeinek a műhelyei, a legfelső szinten pedig a család gyűjteményei. Itt őrzik Botticelli két remekművét, a *Vénusz születését* és a *Tavaszt*, itt láthatjuk Michelangelo festményét, a *Tondo Donit*, Tizianótól az *Urbinoi Vénuszt*, Leonardo da Vincitől pedig a *Három királyok imádását* és az *Angyali üdvözlést*, hogy csak legismertebbeket említsen. A képtár valahol a turistaáradat mögött található.

Piazza della Signoria

A Városháza terén zajlottak a legfontosabb események a középkortól kezdve. Itt fogadták a város előkelő vendégeit, itt tartották évszázadokon keresztül a Firenze védőszentje, Keresztelő Szent János tiszteletére rendezett látványosságokat, és itt végezték ki 1498 májusában eretnekként Savonarolát, aki letartóztatásáig a perjeli tisztet is betöltötte. A teret díszítő gyönyörű szobrok közül a Neptun-szobor

és szökőkút nem nyerte el a firenzeiek tetszését, túlságosan aránytalannak, ormótlannak tekintették a város lakói a művet, s éppen ezért azonnal a „Biancone” névvel illették, amelyet talán „Nagy fehér szörnyűségként” lehetne lefordítani. Nem aratott túlságosan nagy elismerést a Herkules-szobor sem, Baccio Bandinelli alkotása.

A Városháza homlokzatán oroszánt ábrázoló szobrot láthatunk, mivel Firenze címerállata az oroszlán. A neve Marzocco. Marsnak, a háború istenének a nevéből származik az elnevezés, s a középkorban a Városháza mögötti épületekben éppen ezért oroszlánokat őriztek. A Városháza mellett találjuk a szabadtéri szoborgyűjteménnyel díszített, gótikus stílusú Loggia dei Lanzi-t a tér egyik legjellegzetesebb épületét. Itt láthatjuk Benvenuto Cellini bronzból készült Perseus-szobrát és Giambologna remekművét, *A szabin nők elrablását*.

Santa Maria Novella-bazilika

A Santa Maria Novella-bazilika Firenze első gótikus temploma, és egyben első bazilikája. 1279-ben kezdték el építeni, és valamikor a 14. század közepén készültek el vele. A fehér és zöld márvánnyal burkolt külső falak számos fontos műalkotást rejtnek.

Itt láthatók a Keresztelő Szent János életének különböző mozzanatait ábrázoló freskók, melyeken a város akkori polgárait és szokásait lehet felfedezni. A templom további híressége a Spanyol-kápolna freskósorozata, melyen az agarakként ábrázolt dominikánusok terelik az „elveszett bárányokat”. A bazilikához szorosan kapcsolódik két irodalmi alak, Dante és Boccaccio. Míg a Strozzi-kápolna 14. századi freskóját Dante *Isteni színjátéka* ihlette, addig a Filippo Strozzi-kápolna maga szolgált Boccaccio *Dekameronjának* első színhelyéül.

A firenzei Dóm

A firenzei Dóm, vagy hivatalos nevén a Santa Maria del Fiore („Virágos” Szűz Mária-templom), Firenze egyik legtöbbet fényképezett, s legismertebb műemléke. 1296. szeptember 8-án rakták le a katedrális alapkövét, de az építkezés hosszan elhúzódott, több mint százötven évig tart. Ma is az egyik legnagyobb templom az egész világon. Ma sincs ennél magasabb épület Firenzében, a kupola kilátóteraszáról csodaszép körpanoráma nyílik a városra, s a Firenze környéki dombokra.

Lelkészszentelés és hálaadás Aradon

Egyházmegyei közgyűléssel egybekötött kettős ünnep az aradi Vörös templomban

Szeptember 12-én 10 órakor kezdődött el az a kettős ünnepség, melyet Aradon a Vörös templomban tartottunk. Kicsit úgy érezhettük magunkat, mint akik történelmet írunk igaz, nem olyan nagyot, de azért mégis történelmet. Egyházunk ismét gazdagodott egy doktorátussal rendelkező lelkésszel, **Nánási Sámuellel**,¹ akit ezen az ünnepi hálaadó istentiszteleten szenteltek lelkésszé. Ugyanakkor az ünnep kettős volta abban nyilvánult meg, hogy az aradi gyülekezet hálaadásába bekapcsolódhatott az egész Kolozsvári Egyházmegye, hiszen sikerült egy nagy kihívásnak, vállalkozásnak eleget téve a város egyik gyöngyszemét, a Vörös templomot kívül-belül felújítani.

Az istentisztelet sajnos korlátozott számú résztvevővel zajlott az érvényben levő járványügyi előírásoknak megfelelően, maszkban, egymástól távolságot tartva, de lélekben emelkedetten és mégis egymáshoz közel. A maszkon keresztül is égő szívvel dicsőítettük Istent énekkel, hálaadó imádsággal. Tóth Zoltán Csaba zselyk-besztercei

lelkész, a kolozsvári egyházmegye alesperese hirdette az igét Józsué könyve 1,19 alapján. Ünnepi beszédében kihangsúlyozta, hogy a felolvasott igeszakaszban is lezáródik egy út, befejeződik a pusztai vándorlás meghasonlásokkal, Istentől való el- és visszafordulásokkal teljes szakasza. Befejeződik egy csalódásokkal terhelt időszak, de kezdődik valami új, a honfoglalás, az Ígélet földjének elfoglalása. Egy új kezdet. „*Elindulni. Újra és újra elindulni, vagy letenni a lantot? Ennek a kettősségnek a feszültségében állunk. Merünk-e, tudunk-e újra elindulni? ... Kényszer vagy kihívás? Van-e bátorságunk még ebben a kaotikus, sokszínű, Hamvas Béla szavaival élve: „visszafelé átfestett világban” elindulni és beteljesíteni küldetésünket? Isten szava: „Veled leszek”, mely felkiáltójelként áll az igében, biztatást és garanciát jelent. A felújított templom bejárata fölött Jézus szava ad erőt: Jöjjetek énhozzám! ... A maszk számomra az elhallgattatásnak, az érthetlenségnek, a némaságnak a jelképe. Mégis kiáltani kell! Ez a mi igazi kihívásunk. Isten adjon nekünk bölcsességet és áldja meg az akarást”* helyezte szívünkre záró gondolatait az alesperes.

A tartalmas, biztató igehirdetés után tiszteletes Nánási

Sámuel felszentelése következett. Főtisztelendő Adorjáni Dezső Zoltán püspök, nagytiszteletű Koszta István püspökhelyettes, valamint Fehér Attila, a Kolozsvári Egyházmegye esperese végezték a szertartást. Adorjáni Dezső Zoltán püspök köszöntötte és méltatta az ifjú lelkészt. Beszédében kihangsúlyozta, hogy a mai időben nem divatos szakma a lelkipásztorság, nagy bátorság kell hozzá, sok alázat, de Isten megadja ennek gyümölcsseit.

(folytatás a 7. oldalon)

¹ Dr. Nánási Sámuel, Oltszakadát szülötte.

Oláhújfalú / Románújfalú

Szeben megye keleti szélén, Nagyszebenről 47 kilométerre keletre, az Olt jobb partján fekszik Oláhújfalú vagy Románújfalú (románul: Nou Român, németül: Goldbach vagy Wallachisch-Neudorf, szász nyelvjárásban Goldbi+). A falú a községközpont Alsóárpásról a vízerőmű duzzasztógátján át közelíthető meg.

A helység magyarságának létszámához mérten református temploma és a paplak túlméretezett. Mivel a legközelebbi magyar nyelvű közösség, az oltszakadati, evangélikus vallású volt, a helybéliek igen messzi falvakból házasodtak össze, a leggyakrabban a szintén református bürkösi magyarokkal, azonban vegyes házasságok is előfordultak. A falura jellemző a Nánási meg a Thuri családnév. A 19. század végén már csak „töredeze” beszélt a lakosság magyarul, viszont 1886-ban állami, magyar nyelvű iskola nyílt a faluban, majd 1918-tól az 1930-as évekig a református egyház tartott fenn itt magyar iskolát. A statisztikák beszédesek: 1900-ban a falú 898 lakosából 776 volt román, **110 magyar** és 10 német anyanyelvű, ebből 775 görögkatolikus és **107 református** vallású.

2002-ben 391 lakosából 354 volt román és **37 magyar** nemzetiségű, abból 331 ortodox, **28 református** és 26 adventista vallású. 1888-ban Páll Károly volt a református lelképásztor, aki a templom melletti paplakot bírta, és az egyházi birtokon gazdálkodott. Utána következett 1911-ben Tövési József lelképásztor (született 1883-ban), a magyar református iskola támogatója és lelke sok évtizeden át, aki, a sírkőfelirata szerint, 47 évig volt hű pásztora az újfalusi református gyülekezetnek. 1958-ban temették el a helyi református temetőben, a sírkertben szomszédai az 1993-ban elhunyt

Tövési József református lelképásztor sírköve

Turi Zoltán és az 1999-ben elhunyt Turi Irma.

Oláhújfalú érdekessége a falú szélén található Pécsi-kúria, amely hosszú ideig, 1990-ig a kollektív gazdaságszék helye volt, az épület állapota ezalatt teljesen leromlott.

Rövid történelmi visszapillantás: Erdély az államalapítás óta a Magyar Királyság „autonóm” egysége volt. Az ország három részre szakadása idején független, török vazallus állam, majd a törökök kiűzése után hol Magyarország autonóm része, hol a Habsburg Birodalom Magyarországgal egyenjogú „tartománya” volt. Először 1919-ben került Romániához, és azóta folyamatosan annak része.

Az első világháború végén, amikor Erdélyt Romániához csatolták, elég sok magyar közösség dilemmával szembesült: elismerjék, avagy sem, az új hazát és az új rendet, amelybe egyik napról a másikra becsöppentek. Ha elismerik azt, maradnak, ellenkező esetben távozniuk kell szülőházukból. A dél-erdélyi oláhújfalusi közösség

tagjai két/román és magyar/, esetleg három/román, német és magyar/ nyelvet beszéltek, és rugalmas gondolkodás jellemezte őket, így gyorsan határoztak jövőjükéről, amikor 1919-ben dönteniük kellett. Az akkoriban 36 éves Tövési József lelképásztor és Szőke Gergely államiskolai igazgató nyilatkozatot nyújtott be a már román kormányzótanácsnak, amelyben kijelentik a lakosság nevében, hogy alávetik magukat a kormányzótanács összes rendeletének, vagyis a faluközösségnek szándékában állt beilleszkedni az új társadalmi rendbe és elsajátítani a román állam törvényeit. A hírt a Nagyszebenben megjelenő *Nagyszebeni Reggeli Újság* politikai napilap közölte 1919 februárjában. Átmeneti időket éltek akkoriban, a háború után egy évvel még semmi sem tűnt biztosnak. Az újszerű politikai helyzet a román ajkúakat is meglepte.

Ekkoriban még a pénz nem is a régi volt, a magyar koronáról nem tértek át a román lejre. Az említett újság fejlécén azt olvashatjuk, hogy az újság ára 1919-ben lapszámanként 20 fillér, a havi bérlet pedig 4 korona. Meg kell itt jegyeznünk, hogy az első korona bankjegy 1900-ban jelent meg Magyarországon. Az első világháború és az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása után Magyarországnak saját pénzt kellett volna készítenie, ám gazdasági helyzete ezt nem engedte meg. 1919-ben az utódállamok felülbélyegezték a korona bankjegyeket. Ez azt jelentette, hogy ezekben az országokban csak azok maradtak érvényben, amelyek az illető ország vagy egy adott város, esetleg bizonyos katonai csapatok bélyegzőjével láttak el. 1919. december 31-én megszűnt az Osztrák-Magyar Bank egyeduralma, az új bankjegyek elkészítésével Magyarországon az 1921-ben megalapított

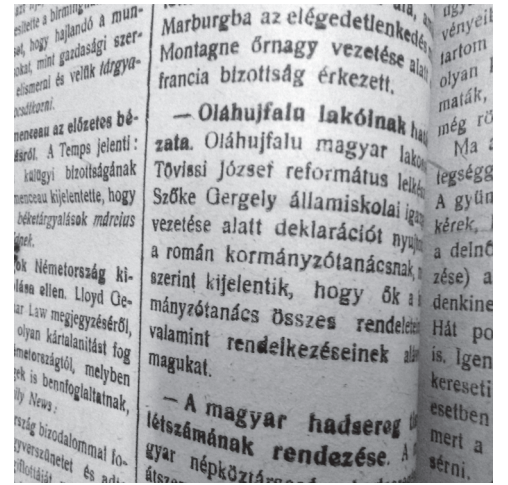
Magyar Királyi Állami Jegyintézetet bízták meg. A pénz nem átmenetisége is jelzi, hogy mennyire képlékenynek érezhették az emberek az akkori a helyzetet. Az oláhújfalusiak hűségnyilatkozata ebben a kontextusban jó politikai érzékre vall.

A hűségnyilatkozat akkor született, amikor még nem történt meg a teljes átállás az új társadalmi rendre. Talán ez a nyilatkozat is megsegítette a közösség megmaradását és hagyományainak ápolását.

Nánási János 90 évet meghaladó helyi lakos, a református templom főgondnoka, jól ismerte és értékelte Tövési József lelképásztor szolgálatát, aki aggregényként élte le életét a faluban. A református egyház kimutatásai szerint a kis oláhújfalusi közösség pénzügyi mérlege jóformán stabil volt a második világháború előtt, és a gazdasági mérlege rögtön a háború végeztével is megfelelő volt.

A kis református közösség jelenlegi lelképásztora Szakács Nagy Ilona bürkösi-románújfalusi lelképásztor.

Keresztes Kálmán

Lelkészszentelés és hálaadás Aradon

A Kolozsvári Egyházmegye lelkészei egy-egy bibliai igével megáldották, és a Szentlélek segítségül hívásával (apostoli áldással) megerősítették az ifjú lelkész-kolléga szolgálatba állását. Nagytiszteletű Zelenák József brassói esperes, volt oltszakadati lelkész megható szavakkal köszöntötte Nánási Sámuel, akit gyermek-kora óta ismert. Felvázolta a gyermekkorától a jelenig tartó nem rövid és nem sima utat, amelynek egyik állomása ez a mai nap. Jakab István helyi lelkész énekelt áldással köszöntötte a felszentelt lelkészt. Szolgálatát összekapcsolta a régivel, a hagyományost az újjal, a modernnel. Nánási Sámuel végezte az ünnepi istentisztelet záró részét, mely nemzeti imánkkal zárult.

Rövid szünet után kezdetét vette a Kolozsvári Egyházmegye évi rendes közgyűlése, melyet Faragó Péter, a RMDSZ parlamenti képviselője is köszöntött. „A járvány miatt fokozottan egymásra utaltak vagyunk” mondta, és a szöványmagarság összetartására hívta fel figyelmünket.

Demeter Katalin Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának képviselőjében

köszöntötte a közgyűlést. A konzul asszony kiemelte: az aradi Vörös templom a Parlamenthez hasonlóan több tájegység sajátosságait hordozza. Az oltárkassai, az ablakok budapesti mester alkotásai. Mindez, mint összetartó, megtartó erő, a nemzet egységére emlékeztet, és a továbbiakban is erre kell hogy emlékeztessen. A közgyűlés megalakulása után Borháci Dávid fazekasvarsándi lelkész „Egyházunk megalakulása és elfogadása” címmel tartott előadást. A múlt küzdelmei, nehézségei és az akkor egyházunkért küzdő eleink bátorsága példaértékű számunkra is. Megismerhettük egyházunk történetének kihívásokkal és küzdelmekkel teljes szakaszát, melyben a kitartás, bátorság, elhivatottság, megmaradni akarás jövőformáló jelentőséggel bír. A továbbiakban beszámolók, jelentések, tervek, elképzelések kerültek megbeszélésre az egyházmegye gyülekezeti életéről, az egyházmegyében folyó munkáról, kiemelkedő eseményekről, gazdasági tevékenységről. Az Aradi Evangélikus-Lutheránus Egyházközség nagy feladatot vállalt fel évekkal ezelőtt, és ezt a nagy kihívást megvalósította. A felújított templomért elhangzó hálaimák Nánási Sámuel lelkész szolgálatban való elindulásának kísérői voltak. Hitet, összetartást, nemzettudatot megerősítő ünnepi alkalmon vehettünk részt.

Horváth Csaba lelkész

Tilosban parkoló autók! Figyelem!

Öt hónappal azután, hogy újra elrendelte a tilosban parkoló autók elszállítását, a nagyszebeni önkormányzat kénytelen új helyszínt kijelölni az autók tárolására, ahonnan a tulajdonosok átvehetik járműüket a bírság kifizetése után.

Az egykori Tursib autóbusz-pályaudvar Dumbrávi úti raktárát, illetve az idetartozó összes épületet 2018. szeptember 1-jétől elkezdték lebontani, így a városháza a CPD jelenlegi központjában, az Autóbusz-pályaudvar utcájában, az 5-7. szám alatti ingatlanban alakított ki parkolót a tilosban leparkolt és elszállított autók tárolására.

2015. május 27-én Nagyszebenben egy időre felfüggesztették a szabálytalanul parkoló autók elszállítását, majd 2016. április 1-jétől újra elrendelték ezt. A helyi rendőrségnek két jármű áll rendelkezésére erre a célra. Azokban az esetekben lépnek közbe, amelyek a 2006-os, 1391-es számú kormányrendeletnek a megállásra, parkolásra vonatkozó 142. és 143. cikkelyének előírásait sértik.

A jármű elszállításáról a helyi rendőrség vagy a közlekedési rendőrség munkatársai döntenek. A szabálytalanságokat a lakosság is bejelentheti a 0369-911/208978-as telefonszámon, a helyi rendőrség ilyen esetekben kiszállhat ellenőrizni a helyzetet. Az autók elszállítására, tárolására húsz személyt foglalkoztatnak: öt sofőrt, tíz autószállítót és öt pénztárost.

A jármű felemelésének díja: 350 lej, szállítási díj: 100 lej, tárolási díj: 150 lej, minden napra. A díjat az autó átvételét követő napon 0:00 órától kell kifizetni. Ehhez járul még a szabálysértésért kiszabott bírság – a parkolásért azokon a helyeken, ahol jelzőtábla jelzi, hogy állomásozni tilos, illetve gyalogos átkelőhelyek közelében, buszmegállóknál, illetve olyan helyeken, ahol az autó megakadályozza a többi jármű behajtását.

Az elszállított autókat 24 órás munkaprogram keretében adják vissza a tulajdonosoknak, a pénztár folyamatosan nyitva van.

Így emelik a törvénytelenül parkoló autókat Nagyszebenben

BARDI AUTO Autóalkatrészek

Kapcsolat: 0269.233.299 (Fix)
0749.140.544 (Mobil)
0749.140.543 (Mobil)

HÍD - SZEZENI MAGYAR EGYESÜLET
MAGYAR KULTURÁLIS KÖZPONT

ASOCIAȚIA MAGHIARĂ DIN SIBIU HÍD
CENTRUL CULTURAL MAGHIAR

A K & M német és angol nyelv oktatására szakosodott cég

dr. Boitor Kinga (német nyelv) egyetemi tanár és
dr. Erzse Melinda (angol nyelv) egyetemi tanár
vezetése alatt nyelvtanulási kurzusokat szervez
haladóknak és kezdőknek egyaránt a Sörház utca
2. szám, illetve a Mészáros utca 11. szám székhelyen.

Kompetenciaszintek **A1, A2, B1 és B2**,
illetve felkészítés

Sprachdiplom DSD, Goethe, ÖSD,
Test DaF, DSH szintekre.

Érdeklődni lehet:

telefon: 0746301837, 0723322989,

németnyelv-kurzus;

telefon: 0745439981 angolnyelv-kurzus

e-mail: germana@k-m.ro

vagy engleza@k-m.ro

SIBIU 2019
REGIUNE GASTRONOMICĂ EUROPEANĂ

A 2019–2020-as tanévben az Octavian Goga főgimnáziumban beindult az V. osztály a magyar tagozaton. Jelentkezőket várunk a szép, városközpontú, jóhírű iskola magyar tagozatának I-IV., illetve V. és VI. osztályába. A XII. osztály magyar tagozatának természetismereti profilú osztálya is várja a jelentkezőket.

Cím: Sibiu, Mitropoliei utca 34. szám.

550070 SIBIU - str. Vrancei 1B; tel./fax: +40 745 325070;
e-mail: office@grafiksibiu.ro; web: www.grafiksibiu.ro

Piața Mare nr. 11, Iroda telefonszám: 0733726877

E-mail-cím: szeben.rmdsz@gmail.com

www.szebenirmdsz.ro

Iroda nyitvatartás: Kedd 14-17, Szerda 14-17, Csütörtök 14-17
Kapcsolattartó személy: Réthy Magdolna-Brigitta (kabinetvezető)

Mindenki,
mindenhol
a „Nagyszeben
és vidéke” olvasója.

NAGY-
KÜKÜLLŐ
közéleti havilap

Olvassa
a Medgyesen megjelenő
Nagy-Küküllő közéleti és
kulturális havilapot!

Repüljön magasan Nagyszebenből!
Bukarest és Temesvár után Nagyszeben Románia harmadik legnagyobb reptere, ahonnan Európa összes nagy városába repülhet.
Részletek a Nagyszeben Nemzetközi reptér oldalán.

R.A. AEROPORTUL INTERNAȚIONAL SIBIU
Șos. Alba-Iulia Nr. 73, 550052 Sibiu, ROMÂNIA

Telefon: 0269 253 135, 0269 253 984

Fax: 0269 253 131

A Nagyszeben és Vidéke megjelenését a COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY támogat-

Műszaki szerkesztés és kiadás:
CORVIN KIADÓ Kft., Déva
Készült a dévai
GRAPHO TIPEX nyomdában

**NAGYSZEZEN
ÉS VIDÉKE**

Tiszteletbeli szerkesztő:

Kalmár Zoltán

Szerkesztőség:

Horváth Csaba - Kiskapus
Ferencz Tünde - Vizakna
Keresztes Kálmán - Nagyszeben
Orth István - Nagyszeben

Szerkesztőség címe:

550163 SIBIU

Nagyszebeni Magyar Ház
P-ța Mare, nr. 11.

www.nagyszeben-1902.ro

Kapcsolat:

Keresztes Kálmán

ker.sib.ro@gmail.com

Tel.: 0040.745.678.563